

Terzake-anker Kathleen Cools vraagt zich af of ze zal kunnen genieten van een rustige oude dag

‘Ik ben een soort eigenaardige al dan niet katholiek’

“Ik een intellectuele cultuurkatholiek? Het is een mooie omschrijving die misschien wel klopt wanneer ik terugkijk op wat ik zonet allemaal heb verteld.”

Voor Terzake-anker Kathleen Cools bestaat er geen god die van bovenaf alles regelt. Daarom vindt ze het religieuze gevoel des te belangrijker.

Het katholieke ritueel is voor haar opnieuw belangrijk geworden.

BOUDEWIJN VANPETEGHEM | Toen ze het *Tertio*-interview (*Tertio* nr. 622) van econoom Geert Noels had gelezen, schreef VRT-coryfee Kathleen Cools volgende tweet: “Mijn dag is goed begonnen. Met dank aan @GeertNoels voor interview vol hoop & troost #Tertio.” Het deed onwillekeurig de vraag opborenen of de journaliste hoop en troost nodig heeft. We gingen het haar vragen.

U schreef dat Tertio's vraaggesprek met Noels er een vol hoop en troost is. Heeft u die dan nodig?

(denkt na) “Ik puur vaak positieve energie uit troostende woorden. Niet dat ik me ellendig voel. Daar gaat het niet om. Wel om mensen die duidelijk voor iets staan en een ander geluid durven te laten horen dan het gangbare. Dan denk ik: ‘Zo kan je de dingen ook bekijken en verwoorden’. Naarmate ik ouder word, durf ik meer tegen de stroom in te gaan. De jaren die verstrijken maken me ook milder. Ik hoef er niet meer zo nodig ‘een lap op te geven’. De mensen weten wat ze aan mij hebben als anker van Terzake. Zonder het kritische te laten varen, wil ik de persoon die tegenover mij zit de kans geven zijn verhaal te doen – elk verhaal heeft twee kanten.”

‘De samenleving geeft een signaal: er bestaan grenzen aan hebzucht’

“Ik legde tijdens mijn studies filosofie ooit een examen af waarbij de professor me helemaal geen kans liet. De relatie tussen professor en student liet hem dat toe. Een journalist heeft ook die machtige positie, maar zo wil ik het niet meer doen. Kritisch zijn uiteraard, maar dat betekent niet iemands neus afsnijten. Ik wil weten wat de mens die tegenover mij zit, beweegt om te doen wat hij doet. De geïnterviewde wordt er meer door in zijn waarde gelaten. Die manier van werken, heb ik moeten leren. Kijkers reageren daar positief op en mee door de ervaring die komt door het ouder worden, voel ik me rustiger in mijn job.”

Humor kan troost brengen. Humor vertedert u. Lachen vindt u belangrijk.

“Het is een goede manier om te ontladen en geloof me vrij, we lachen op de redactie nogal wat af. Humor charmeert me in menselijke contacten. De moeilijkste mensen zijn zij die zichzelf ongelukkig ernstig nemen. Je vindt die in de politiek, maar ook in de media. Ik besef heel goed dat wat ik doe vergankelijk is en wil mijn welbevinden niet afmeten aan mijn werk voor de televisie.”

Televisiemensen worden soms verafgoed. Voor u zijn de mensen uit de zorgsector de helden. Ze worden voortdurend met leven en dood geconfronteerd.

“Ik voel dat elke keer ik in een zieken- of rusthuis kom. Respect voor de arts is er spontaan, maar zij die behoeftige mensen dagelijks verzorgen, verdienen evenveel eerbied. Er is veel te doen rond vergrijzing en pensioenen, maar de realiteit zit in een verdoken hoek. Je komt er alleen als een familielid daar zit. Zorgverstrekkers zijn bewonderenswaardig. Ik vraag me dikwijls af: ‘Wat moeten die mensen erover denken?’ wanneer het gaat over buitensporige salarispakketten met grote bonussen die nodig heten te zijn om de beste mensen aan te trekken. Ik wil daar niet populistisch over doen, maar ook zorgverstrekkers hebben een zware, verantwoordelijke en bovendien emotioneel belangrijke job.”

“De maatschappelijke discussie over die salarispakketten geeft aan dat we in een interessant en belangrijk tijdsgewricht zitten. Neem de recente beslissingen die fiscale achterpoortjes dichtdoen zodat ‘extreem fiscale constructies’ niet meer kunnen. Die maatregelen beletten niet dat een succesvol iemand veel verdient. Wel is het een signaal van de samenleving dat er grenzen bestaan aan de hebzucht. Het is al te gemakkelijk dat als populistische of socialistische taal weg te wuiven. We waren ervan overtuigd dat we met een goed systeem zaten dat verder zou rollen. Dat is in ons gezicht ontploft door hebzucht en het geloof dat de bomen tot in de hemel mochten groeien.”

Leven en dood brengen ons bij euthanasie. U bent bang voor een langzame aftakeling; bang een plant te worden. Hoewel uw omgeving zegt, u tot de laatste seconde te zullen verzorgen.

“Laat me eerst vertellen dat de euthanasiewet er is en niet wordt teruggeschroefd. Ik vind dat heel oké. Ik wil geen last worden voor mijn omgeving. Maar ik wil ook niet zeggen: ‘Euthanasie lost het op en opgeuimd staat netjes’. Ik denk daar veel over na en ben er zelf nog niet uit. Ik hoor veel mensen – zelfs dokters die zoiets heel rationeel bekijken – achteraf vertellen dat het helemaal niet zo evident was om het levenstestament van een naaste uit te voeren. Wanneer het zover is, blijkt het om een heel complexe situatie te gaan voor de mens die gaat sterven, maar ook voor de familie die afscheid moet nemen. De visie: ‘Euthanasie regelt dat’, werkt voor mensen die sterk genoeg zijn om soeverein in het leven te staan tot hun laatste snik. Voor veel mensen ligt het allerminst zo simpel. Zelf denk ik soms na hoe het zou zijn, mocht ik daartoe beslissen. Hoe ver-

loopt de avond voordien? Hoe ligt je man naast je te slapen? Hoe zit dat met de kinderen? Voor wie niet meer toerekeningsvatbaar is, beslist iemand anders – bijvoorbeeld de partner – over de uitvoering van de wilsbeschikking. Het is een ongelooflijke verantwoordelijkheid die je bij die partner legt. Dat alles neemt niet weg dat ik voor de bestaande euthanasieregeling ben. Ik ga ervan uit dat ik er allicht gebruik van zal maken, mocht mijn gezondheid erg achteruitgaan. Maar het wordt te simpel voorgesteld als de zoveelste stap in de soevereiniteit en de bevrijding van de mensheid. Dat geldt evenzeer voor de mogelijkheid een zwangerschap te kunnen afbreken omdat het een kind met een handicap is.”

‘Niet evident om levens-testament van naaste uit te voeren.’

“De media hebben een grote rol te spelen in het tonen van de andere kant van het verhaal. We zijn zoekende en onzeker. Dat verbetert niet door de boodschap dat we soeverein zijn van onze geboorte tot onze dood en dat we over alles kunnen beslissen: wil je dat kind? Hoe en wanneer wil je sterven? Wil je die zware ziekte al dan niet doorstaan? Veel mensen zijn niet weerbaar genoeg om dat aan te kunnen. We onderschatten dat schromelijk.”

Vindt u, als weerbare vrouw, dat de mens absoluut soeverein moet zijn?

“De mens kan dat niet zijn. Een tragiek van deze tijd is dat mensen wordt wijsgemaakt over alles te kunnen beslissen en heel gelukkig te zullen zijn als ze de juiste boeken lezen, de aangepaste trucs gebruiken en levensstijl hanteren. We laten het uitschijnen alsof er voor alles een oplossing, een therapie bestaat. Dat is een illusie. Plots sta je voor de onvermijdelijke momenten die sinds altijd niet te regelen en perfect aan te pakken zijn. Ze brengen je fundamenteel uit je evenwicht; blazen je van je sokken. Je dacht voorbereid te zijn, maar je weet het niet meer.”

“Hoe ouder ik word, hoe minder ik geloof in de maakbaarheid van het leven. Je kan wel proberen er het beste van te maken. Terzelfder tijd ben je opgenomen in de dingen die je omringen. Je kan bijvoorbeeld na een echtscheiding niet zeggen: ‘Ik begin helemaal opnieuw’. Dat kan niet, want je hebt een verleden. Je draagt bagage mee die nooit achter te laten is. We hebben ons veel te veel wijsge-maakt dat al die dingen wel te regelen waren.”

U zei ooit: “Soms hoop ik dat ik nog voldoende tijd zal krijgen om een beetje van mijn dagen te genieten.” Geniet u nog van uw werk?

(lacht) “Ik zei dat in een heel drukke periode. Ja, ik doe mijn werk nog altijd ongelukkig graag. Het klinkt als een cliché, maar ik voel me een zondagskind. Ik

voel me erg op mijn gemak in het type programma als Terzake, waar je dieper op de zaken kunt ingaan en duiden. Soms heb ik wel het gevoel dat de dagen onverbiddelijk snel voorbijgaan door de combinatie werk en gezin, het nog wat tijd willen overhouden voor jezelf, het moeten regelen van zoveel zaken. En er gaan veel mensen onderuit in ons soort job met zijn waan van de dag en het hoog moeten presteren. Je ziet gelijkaardige evoluties in andere sectoren. Onderwijsmensen bijvoorbeeld krijgen alsmaar meer en dwingender taken omdat hun bereikbaarheid zo groot is geworden. Dat is iets om mee te nemen in de discussie over langer werken, wat we absoluut zullen moeten doen.”

“Nieuw bij mij is dat ik me sinds korte tijd afvraag of ik nog in staat zal zijn na al die drukke jaren te genieten van een welverdiende rust. (lacht) Ik word echt ouder. Zal ik er nog zijn? Zal ik, als de tijd daar is, meer kunnen lezen, in de wereld komen, naar tentoonstellingen en theater gaan, op bescheiden wijze aan filosofie doen? Zal me dat nog lukken?”

U bent met de jaren minder in de goedheid van de mensen gaan geloven. Heeft dat iets te maken met de sector waarin u werkt en de politieke wereld die u over de televisievloer krijgt?

“Allicht wel. Ik zit met mijn neus bovenop wat zich in de politieke arena afspeelt. Het recht van de sterkste dat er heerst, overigens ook in het bedrijfsleven en de media, brengt lelijke dingen naar boven. Het klinkt naïef, maar politici zouden samen moeten werken om de samenleving te verbeteren in plaats van al die machtspelletjes te spelen. Ik kan best ambitieus zijn en me helemaal gooien voor een project. Aan kantoorpolitiek doen, hoort daar niet bij. Mensen voor mijn kar spannen of dwarsbomen om iets te bereiken, is me compleet vreemd. Ik steek daar geen energie in en wil gewoon mijn ding goed proberen te doen. Overigens vormen de collega's van Terzake de beste ploeg waarmee ik ooit samenwerkte.”

Uw echtgenoot, hoogleraar filosofie aan de Antwerpse universiteit, werkt onder meer rond religie, niet?

“Ja, voor het ogenblik bestudeert hij hoe David Hume in de 18de eeuw de band tussen religie en moraal zag. Hume was atheïst, maar vond ook dat religie een belangrijke rol speelt in het leven.”

Sommigen noemen u een intellectuele cultuurkatholiek...
(lacht en zegt prompt) “Wat een geweldige omschrijving. Dat zal u toch een beetje moeten uitleggen.”

U zegt uit een warm nest te komen. Was dat een katholiek nest?

“We zijn gedoopt en deden onze communie. Mijn moeder ging lange tijd naar de kerk omdat ze dat belangrijk vond; mijn vader absoluut niet. We vormden een gezin met een soort katholicisme waar veel Vlamingen zich in zullen herkennen. Ik ging naar

Kathleen Cools: “Ik kan niet goed verklaren waarom het katholieke ritueel voor mij opnieuw belangrijk is geworden; iets fascinerend en troostend krijgt, en heel misschien soms zelfs wel iets meer.”

een lagere school van het gemeenschapsonderwijs dicht bij ons thuis in het groen. Nadien zat ik op een nonnenschool. Dat had allemaal niets krampachtigs of verschrikkelijk overtuigend. Maar ja, we waren van thuis uit katholiek.”

Bent u gelovig?

“Tot mijn tiende, twaalfde jaar was er zeker iets voor mij, maar ik geloof niet meer in een god die boven ons uit torent en alles van bovenaf bestiert. Wel heb ik nooit een aversie gehad voor het christendom, voor de kerk, voor rituelen. Dat ik er in mijn jeugd weer over ben gaan nadenken, verliep parallel met mijn studies filosofie. Het klinkt oneerbiedig en ik bedoel dat niet zo, maar christelijk geloof is in de eerste plaats een soort cultureel erfgoed. Door ermee opgegroeid te zijn, heeft me dat gemaakt tot wie ik ben. Ik vind dit belangrijk, ook voor mijn kinderen. Het is goed en boeiend dat ze vroeg met de diverse vormen van religie in contact zijn gekomen. Ze moeten het christendom cultureel meekrijgen. Later kunnen ze nog zien wat ze ermee doen.

‘Mijn afscheid mag er een zijn met een mooie dienst in een kerk.’

Voor mezelf kan ik niet zeggen dat ik een agnost ben. Ik sta het dichtst bij het filosofische begrip ‘vrome ongelovige’ van Arnold Burms die jarenlang filosofie heeft gegeven aan de KU Leuven. Ik geloof niet dat er een god bestaat, maar ben des te meer overtuigd van het belang van een religieus gevoel; wat dat dan ook is. Ik ben niet zoals een atheïst voor wie er geen god is en die elk religieus gevoel dus overbodig vindt. De mens gaat altijd op een of andere manier op zoek naar dat religieus gevoel. Het gevoel dat er een grotere kracht in dit leven is die alles zinvol maakt. Ik ben er niet uit hoe ik daar precies tegenover sta. Ik geloof niet in een god, maar wel in een religieus gevoel. Wat ben ik dan? Gelovig of niet? Ik heb een periode gekend

waar ik een aversie had voor kerkbezoek. Dat heeft niets te maken met de recente pedofilieschandalen; je moet dat allemaal in zijn context zien. Maar het zei me niets meer en maakte niets meer los in mij. Wanneer ik nu naar een religieuze viering ga – mijn jongste dochter zingt in een koor – merk ik bij mezelf dat ik de voorbije jaren enorm kan genieten van het katholieke ritueel. Ik kan niet goed verklaren waarom dat voor mij opnieuw belangrijk is geworden; iets fascinerend en troostend krijgt, en heel misschien soms zelfs wel iets meer.”

“Je vindt dat opnieuw bij steeds meer ouders die het weer belangrijker vinden dat hun kinderen in het vrij onderwijs godsdienst krijgen en dat er duidelijkheid is. Het katholicisme moet zich daar bewust van zijn en beseffen dat er garen te spinnen valt door mensen troost te bieden op basis van zijn duidelijke rituelen. Er zitten daar prachtige momenten in. Mijn afscheid mag er een zijn met een mooie dienst in een kerk. Als ik dat allemaal hier nu vertel en probeer te verdui-

BIO: KATHLEEN COOLS

- Geboren in Deurne op 30 oktober 1963
- Getrouwd met Willem Lemmens, hoofddocent wijsbegeerte aan de UA
- Drie kinderen
- Studeerde filosofie aan de Ufsia en de KU Leuven
- **1989** Studio Brussel
- **1996** Radionieuwsdienst - doet Europa en Wetstraat
- **2004** Televisie - Villa politica, Morgen Beter, Keien van de Wetstraat, Terzake

delijken, besef ik wat voor een soort eigenaardige al dan niet katholiek ik ben. (lacht) In die zin is de omschrijving ‘intellectuele cultuurkatholiek’ mooi en klopt ze misschien wel.”